

Форум судија Србије

ОБЈЕДИЊЕН ПРЕДЛОГ ЗА ИЗМЕНУ
СУДСКОГ ПОСЛОВНИКА

јун 2026. године

Садржај

ОБАВЕЗНА СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА ЗА ПОРОДИЧНЕ СПОРОВЕ	3
ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИЈА	5
СПОРОВИ МАЛЕ ВРЕДНОСТИ	9
УСКЛАЂИВАЊЕ АВП СА ПРАВИЛНИК О КРИТЕРИЈУМИМА, МЕРИЛИМ, ПОСТУПКУ И ОРГАНИМА ЗА ВРЕДНОВАЊЕ РАДА СУДИЈА И ПРЕДСЕДНИКА СУДОВА	11
ЕЛЕКТРОНСКО АРХИВИРАЊЕ ПРЕДМЕТА	12
МЕДИЈАЦИЈА И СУДСКИ ПОСЛОВНИК	13
ИНИЦИЈАТИВА ЗА ИЗМЕНУ СУДСКОГ ПОСЛОВНИКА У ПОГЛЕДУ НАЧИНА ФОРМИРАЊА ВЕЋА НОВОИЗАБРАНИМ СУДИЈАМА.	17
РАСТЕРЕЂЕЊЕ СУДИЈА АДМИНИСТРАТИВНОГ ПОСЛА	21

ОБАВЕЗНА СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА ЗА ПОРОДИЧНЕ СПОРОВЕ

Члан 22.

У свим другостепеним судовима обавезно се формира одељење за породичне спорове.

Одељења за породичне спорове су одговорна за поступање у предметима који се односе на породичне односе, укључујући, али не ограничавајући се на, развод брака, старатељство над децом, издржавање деце и брачних другова, усвајање, и друга питања која се тичу породичног права. Ова одељења ће бити специјализована за рад са осетљивим случајевима који захтевају посебну пажњу и приступ.

Одељења за породичне спорове формираће се и у свим првостепеним судовима где за то постоје организациони и кадровски услови.

Образложење

Специјализација- Формирање одељења за породичне спорове у свим другостепеним судовима омогућава специјализацију судија у области породичног права. Специјализација доводи до бољег разумевања и примене породичног законодавства, што резултира квалитетнијим и праведнијим одлукама.

Сензибилизација судија-Породични спорови често укључују осетљива питања која захтевају сензибилисан приступ. Специјализована одељења ће омогућити судијама да се фокусирају на ову врсту спора, развијају емпатију и приступ који узима у обзир емоционалну и психолошку димензију породичних конфликта.

Заштита најбољег интереса детета- Најбољи интерес детета је основни принцип у породичном праву. Формирање специјализованих одељења за породичне спорове осигурава да судије имају потребну обуку и знање да донесу одлуке које су у складу са овим принципом. Судије ће бити боље припремљене да идентификују и процене потребе и интересе детета у сваком случају.

Побољшање ефикасности - Специјализована одељења могу брже и ефикасније обрађивати породичне спорове јер судије имају већу стручност и искуство у овој области. Ово може смањити време потребно за решавање случајева и смањити стрес и непријатности за све укључене стране.

Психолошка подршка-Породични спорови могу бити изузетно стресни за све стране укључене у поступак. Специјализована одељења могу такође укључивати додатне службе подршке, као што су психолози и социјални радници, који могу пружити потребну подршку странкама током судског поступка.

Конзистентност у доношењу одлука: Специјализација може довести до већег степена конзистентности у судској пракси, што је кључно за предвидљивост и правну сигурност. Судије које континуирано раде на сличним предметима развијају уједначенији приступ решавању спорова.

Европски суд за људска права препознаје значај специјализоване обуке и експертизе судија, посебно у комплексним областима као што су породични спорови. Иако не постоји формално правило које налаже да судије које поступају у породичним предметима морају искључиво радити на тим предметима, пракса и препоруке ЕЦХП-а наглашавају предности специјализације. Специјализација судија у породичним предметима може повећати ефикасност и правду поступка, како на првостепеном, тако и на другостепеном нивоу.

ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИЈА

Члан 23а. - Електронска комуникација унутар суда

Комуникацију између судске управе, судија, судског особља, одвија се путем електронске поште.

Службене електронске адресе ће бити додељене од стране судске управе, а коришћење истих биће обавезно за све врсте званичне комуникације.

Комуникација изван предмета са судском управом, као што су захтеви за ормације, подношење службених дописа и пријава, такође ће се вршити искључиво у електронском облику путем службене електронске поште.

Сва званична комуникација путем електронске поште сматраће се валидном и правоснажном као да је извршена у писаном облику.

Образложење

Ефикасност и брзина комуникације - Увођење обавезне електронске комуникације унутар суда омогућава бржу и ефикаснију размену информација. Судски поступци често захтевају хитну размену докумената и информација, а електронска пошта значајно смањује време потребно за доставу и пријем ових информација.

Смањење административних трошкова- Коришћење електронске поште уместо папирне документације смањује административне трошкове повезане са штампањем, складиштењем и доставом докумената. Ово такође доприноси еколошкој одрживости смањењем потрошње папира.

Транспарентност и праћење комуникације - Електронска комуникација омогућава лакше праћење и евидентирање свих службених дописа и комуникације унутар суда. Ово обезбеђује већу транспарентност и могућност накнадне провере и ревизије комуникације.

Доступност и мобилност- Судије и судско особље могу приступити својим службеним електронским адресама са било ког уређаја који има приступ интернету, што омогућава већу мобилност и доступност информација у сваком тренутку.

Безбедност и поверљивост- Службене електронске адресе ће бити заштићене напредним безбедносним протоколима, што обезбеђује поверљивост и интегритет размењених информација. Ово је нарочито важно у правосудном систему где је заштита поверљивих података од примарног значаја.

Члан 24а. - Електронска достава поднесака странкама

Суд је дужан да свим странкама у поступку понуди могућност електронске комуникације и доставе.

Уколико странка прихвати електронску комуникацију, сва званична комуникација, укључујући доставу поднесака, дописа суда, позива и одлука, вршиће се искључиво електронским путем.

Суд је дужан да обезбеди да све судије и судско особље имају електронске сертификате и службене електронске адресе са којих могу слати званичне дописе.

Странке које прихвате електронску комуникацију морају доставити суду важећу електронску адресу коју ће користити за пријем званичних дописа.

Сва званична комуникација и достављени документи путем електронске поште сматраће се правоснажним као да су извршени у писаном облику.

Образложење

Морамо бити храбрији и отворенији у правцу модернизације судског поступка. Постојећи систем доставе поднесака и дописа суда често укључује традиционалну пошту, што значајно успорава правосудни процес и повећава административне трошкове. У складу са временом у коме живимо, неопходно је кренути у правцу електронске доставе и комуникације. Електронска достава омогућава брзу и ефикасну испоруку докумената, смањење трошкова, повећану доступност и мобилност, транспарентност и праћење комуникације, као и безбедност и поверљивост података. Ово ће значајно допринети модернизацији и ефикасности правосудног система, што ће бити од великог корисности за све укључене стране.

Посебне предности електронске доставе:

Брзина и ефикасност- Електронска достава омогућава тренутну испоруку докумената, што значајно смањује време потребно за обраду предмета. Странке могу одмах примити и реаговати на судске дописе, чиме се убрзавају правосудни процеси.

Смањење административних трошкова -Коришћење електронске поште уместо папирне документације значајно смањује трошкове штампања, папира, поштарине и складиштења. Ово доприноси економичности и рационализацији рада суда.

Повећана доступност и мобилност - Суд и странке могу приступити документима са било које локације и у било које време, што омогућава већу флексибилност и доступност. Ово је нарочито важно у хитним случајевима где је брза реакција од суштинског значаја.

Транспарентност и праћење комуникације- Електронска комуникација омогућава лакше праћење и архивирање свих службених дописа. Свака послата и примљена електронска пошта може бити евидентирана и лако доступна за накнадну проверу, чиме се повећава транспарентност рада суда.

Безбедност и поверљивост Електронска достава омогућава употребу напредних сигурносних протокола, као што су електронски сертификати и шифровање, чиме се обезбеђује заштита поверљивих података и интегритет докумената.

Увођење обавезе електронске доставе поднесака и дописа значајно ће допринети модернизацији и ефикасности правосудног система. Ова мера не само да смањује трошкове и убрзава поступке, већ и повећава транспарентност и безбедност комуникације између суда и странака. Ово је корак ка дигиталној трансформацији правосудног система и унапређењу услуга које суд пружа грађанима.

У прилог нашег предлога говори и Функционална анализа правосуђа у Србији 2021.

Према налазима из анализе, проблеми са уручивањем позива и обавештења у судским поступцима идентификовани су као значајна препрека за ефикасност правосудног система.

Анализа наводи неколико кључних проблема и препорука за њихово решавање:

Неефикасност у праћењу статуса пошиљки и недовољна повезаност система вођења предмета у судовима са поштанским е-услугама (стр. 8).

Висок проценат неуспешних покушаја уручења и лако избегавање уручења (стр. 8).

Административна кашњења унутар судова због превеликог броја предмета, посебно у грађанским одељењима (стр. 13).

Електронско подношење поднесака суду или јавном тужилаштву омогућава значајно смањење послова судског особља на уносу података, поједностављује адвокатима приступ судским документима, омогућава електронско подношење докумената 24 часа дневно, 7 дана у недељи, а поред тога смањује трошкове поштанских услуга које сnose адвокати и трошкове штампања у судовима (стр. 310)

- Апликација „е-Суд“ Управног суда омогућава организацијама или појединцима који имају важећи електронски потпис непосредно подношење поднесака суду и праћење тока предмета. Међутим, постоји мали број активних корисника (стр. 310)

Електронска размена података са другим органима - Електронска пошта са енкрипцијом се најчешће користи за електронску размену података, али повећање обима непосредног приступа различитим регистрима може значајно умањити размену података у физичком облику и повећати ефикасност и тачност података (стр. 308).

Пилот пројекти за електронско подношење пријава и поднесака - Електронско подношење пријава и поднесака је у фази пилотирања у три суда, а успостављен је регулаторни оквир којим се омогућава електронско подношење у свим врстама предмета. Одабрани судови и неколико адвоката користе посебне адресе електронске поште у суду и електронске сертификате које издаје Пошта за размену докумената (стр. 311).

Проблеми и препоруке за електронску доставу - Међу могућим препрекама за проширење коришћења електронског подношења су недостатак квалификованих електронских потписа и временских жигова, недостатак спремности судова, недостатак капацитета за штампање, ниска рачунарска писменост међу адвокатима, неделотворне промотивне кампање, бојазни о безбедности информација и недостатак инфраструктуре и вештина на страни корисника (стр. 311).

Верујемо да ће ове допуне допринети унапређењу ефикасности, транспарентности и модернизације рада суда. Специјализација судија у породичним споровима ће осигурати боље разумевање и поступање у овим осетљивим предметима. Обавезна електронска комуникација унутар суда и електронска достава поднесака странкама значајно ће убрзати процесе и смањити административне трошкове, док ће повећати безбедност и транспарентност у комуникацији.

СПОРОВИ МАЛЕ ВРЕДНОСТИ

Уз подршку USAID ROLPS пројект Форум судија Србије је током 2019. године спровео пројекат „Анализа спорова мале вредности“. Један од резултата пројекта је и предлог за измену Судског пословника и стим у вези измена АВП програма.

У оквиру самих припрема за писање предлога пројекта анализе спорова мале вредности уочено је да АВП програм и Судски пословник не препознају спорове мале вредности у погледу њиховог посебног означавања, евидентирања и статистичког праћења, како је то напред наведено. **Спорови мале вредности су из угла АВП програма и Судског пословника невидљиви. Нужно је спорове мале вредности учинити видљивијим и то не само визуелно ради препознавања списка предмета, већ и кроз вођење самог предмета ради прикупљања потребних статистичких података.** Уколико се погледа сам омот списка парничног предмета ни на који начин се не може закључити да је реч о спору мале вредности. Чињеница да се на омоту списка назначи вредност предмета спора сама по себи не значи да је реч о спору мале вредности.

Стога би било сврсисходно, пре **свега прописати посебан спис предмета или посебну ознаку да се ради о спору мале вредности.** Овакво поступање је неопходно, с обзиром да се на спорове мале вредности примењују посебна процесна правила, посебне главе Закона о парничном поступку и то глава XXXIII, те да би било неспорно која процесна правила се примењују како у првостепену, тако и у другостепену поступку сам омот списка мора бити адекватно назначен.

Предлог: Измена Судског пословника у циљу прописивања посебног омота списка, односно ознаке на омоту списка предмета када су у питању спорови мале вредности.

Измена програма за аутоматско вођење предмета у судовима (АВП)

С обзиром да је анализа показала да предмети мале вредности нису посебно евидентирани у АВП систему, како је то напред наведено, потребно је пре свега, изменити АВП у циљу увођења ове могућности. То би даље омогућило да ови предмети буду издвојени у систему што би олакшало израду статистичких извештаја, претрагу и обраду података, као и једноставније издвајање ових предмета по различитим критеријумима (спорови између физичких лица, спорови до одређене вредности предмета спора...).

Приликом завођења новог предмета потребно је формирати поље „спор мале вредности“, које би могло да се чекира уколико је реч о овој врсти спора. С друге стране, неопходно је оставити могућност да се неки предмет накнадно означи као „спор мале вредности“, јер се у пракси може појавити ситуација да тужба не садржи јасно означање да је реч о спору мале вредности.

Истовремено потребно је извршити додатне измене АВП-а, како би се омогућила претрага по различитим параметрима и израда статистичких извештаја по различитим критеријумима. Предлог измена детаљно је разрађен у Анексу III, који чини прилог ове анализе, па је непотребно текст оптерећивати и тим техничким детаљима.

Предлог: Изменити АВП на тај начин што ће се увести опција означавања предмета о споровима мале вредности у складу са предложеном техничком спецификацијом (Анекс III).

УСКЛАЂИВАЊЕ АВП СА ПРАВИЛНИК О КРИТЕРИЈУМИМА, МЕРИЛИМ, ПОСТУПКУ И ОРГАНИМА ЗА ВРЕДНОВАЊЕ РАДА СУДИЈА И ПРЕДСЕДНИКА СУДОВА

Један од основних циљева Форума је успостављање јасних, објективних и мерљивих критеријума за избор и напредовање судија. У поступку напредовања судија резултати рада морају бити основно мерило, те из тог разлога се залажемо за вредновање рада судија. Основ за вредновање свакако треба да представља Правилник о критеријумима, мерилим, поступку и органима за вредновање рада судија и председника судова, међутим **АВП програми не генеришу извештаје у складу са овим правилником**, те смо се обратили надлежној Поткомисији за АВП како би се програми ускладили са Правилником о критеријумима, мерилим, поступку и органима за вредновање рада судија и председника судова.

У међувремену, од достављања нашег предлога из претходног става ступили су на снагу Амандмани на Устав као и измена Закона о судијама. Следствено наведеним изменама очекује нас и измена Правилника који уређује начин вредновања рада судија. Проблем усклађености извештаја које сада генерише АВП и извештаја који су потребни за поступак вредновања рада суда мора бити решен.

ЕЛЕКТРОНСКО АРХИВИРАЊЕ ПРЕДМЕТА

Судови израђују пресуде коришћењем рачунара и пресуде се израђују у програмима за електронску обраду текста (Word, Open Office...). Након што се пресуда експедује из суда судије или записничари електронску верзију пресуде која је експедована чувају. Судским пословником није прописано, ко? када? где? и на који начин? чува електронске верзије пресуда. Ово питање препуштено је судијама и записничарима. У пракси потреба за електронском верзијом пресуде постоју када странкама треба још један примерак пресуде. Странке се обраћају суду и траже препис пресуде. Уколико судија или записничар не поседују (а што нису ни у обавези да поседујеу) електронску верзију пресуде, пресуда се мора поново откуцати. Дакле иако је пресуде постојала у електронском облику она се мора поново куцати. Оваква пракса је крајње нерационална. Неопходно је увести јасне процедуре у погледау начина чувања електронског записа пресуде и записника и учинити адекватне измене АВП програма како би подржао ову потребу.

Велико оптерећење у раду судова представља судска архива. Многи судови, нарочито они који се налазе у старим зградама немају довољно простора за одлагање предмета и њихово чување у складу са судским пословником. Поред недостатка простора велики проблем представља и чињеница да приликом излучивања предмета из архиве предмети се морају прегледати и у складу са пословником из њих издвојити одређена грађа. Ово захтева ангажовање додатних ресурса суда које судови не поседују. Предлог је да се приликом архивирања предмета скенира све оно што би се после рока чувања предмета из њега издвајало. На овај начин у моменту када треба одређене предмете излучити није потребно да се по њима поступа, односно да се они отварају и издвајају одређена документа јер су она већ скенирана и електронски архивирана. По стеку периода чувања предмета предмети би се једноставно само излучили јер би већ били за то и спремни.

МЕДИЈАЦИЈА И СУДСКИ ПОСЛОВНИК

Инфо-служба за подршку алтернативним начинима решавања спорова

Упутством о унапређењу медијације које је усвојено од стране Министарства правде, Високог савета судства и Врховног касационог суда 28 јуна 2017.године прописано је да су сви основни виши и привредни судови дужни да формирају Инфо службе за подршку медијацији. Судски пословник не садржи одредбе које регулишу ово питање. **Сматрамо да уколико је донето наведено Упутство од стране највиших и најважнијих институција које су надлежне за правосуђе да је потребно да се ово питање регулише и Судским пословником.**

Предлажемо да се Судски пословник допуни следећим одредбама:

Служба за подршку алтернативном решавању спорова

Члан 38в

Ради пружања обавештења омогућности и поступку алтернативног решавања спорова у основним, вишим и привредним судовима оснива се Инфо-служба за подршку алтернативним начинима решавања спорова у оквиру суда.(у даљем тексту Служва за подршку АРС)

Служва за подршку АРС пружа потребан обавештења и информације свим грађанима и странкама без обзира на имовно стање.

Члан 38д

Службе за подршку АРС руководи судија кога одређује председник суда годишњим распоредом послова који управља програмима медијације, надзире о оцењује напредак и резултате програма, промовише активности службе и задужен је за сва питања за развој медијације на подручију тог суда.

Поред судије који руководи Службом за подршку АДР могу бити одређене и судије које ће такође бити ангажоване.

У раду Службе за подршку АРС учествују судијски помоћници и приправници, а могу бити ангажовани и обучени волонтери.

Члан 38 ђ

У згради суда у којој је смештено више правосудних органа може бити организована заједничка Службе за подршку АРС, а на основу споразума руководиоца тих органа.

Члан 38е

Председник суда усваја Упутство о систему рада и начину поступања инфо-службе за подршку алтернативном решавању спорова.

Члан 38ж

Уколико суд има просторних капацитета може посебно прилагодити просторије за обављање поступка посредовања.

Суд може закључити протокол о сарадњи са екстерним партнерима, односно пружаоцима услуга медијације по основу кога се поступак медијације може спроводити у њиховим просторијама.

Успостављање „М“ уписника

Сада важеће одредбе Судског пословника предвиђају помоћну евиденцију, образац 105 - Евиденција предмета упућених на медијацију и Агнцији за мирно решавање радних спорова је помоћна евиденција. Указали би да ова евиденција пре свега не евидентира поступке медијације које су покренути а да при том се не води судски спор. Такође, евиденција није довољно прецизна, не обухвата све податке које би морала да обухвата по начем мишљењу. Судски пословник осим садржине овог обрасца не садржи одредбе које ближе уређују начин вођења ове помоћне евиденције.

Предлажемо следећу садржину „М“ уписника:

M upisnik

redni broj	Strana koja je inicirala postupak posredovanja	Druga strana u postupku posredovanja	Oznaka sudskog predmeta ukoliko postoji spor pred sudom	Predmet spora	Da li je upućen od strane sudije	Sporazum o pristupanju postupku posredovanja
1	2	3	4	5	6	7

Lično ime posrednika	Okončanje postupka posredovanja	Način okončanja predmeta prd sudom	Primedbe
8	9		

Предложени уписник би требало да евидентира све податке који су од значаја за праћење поступка медијације. Сматрамо да је независно од коначне садржине уписника неопходно да буде у АВП апликацији.

Потребно је у члану 265 додати као последњу тачку:

“Предмети посредовања у решавању спорова “М” образац “

После члана 311 додати :

“М” уписник

члан 311 а

У овај уписник се уписују подаци о странкама и грађанима који су заинтересовани за покретање поступка посредовања у решавању спорова.

У уписник се уписују подоасци ос поровима поводом којих се не води судски спор, или се води поступак пред неким другим органом.

Промене у постојећим уписницима

Указали би на неке недостатке постојећих уписника, њихову недоследност. Образац бр. 16 УПИСНИК ЗА ПАРНИЧНЕ ПРЕДМЕТЕ садржи колону 15 Медијација. Ову одредбу је потребно прецизирати да ли се евидентира да је медијација покушана или да ли је предмет решен медијацијом, тачније који моменат се бележи. Уколико се уведе “М

уписник” можда је ова рубрика непотребна, већ све радње у вези медијације евидентирати у “М уписнику”

Образац бр. 52 - УПИСНИК ЗА ДРУГОСТЕПЕНЕ ПАРНИЧНЕ ПРЕДМЕТЕ ПРИВРЕДНИХ СУДОВА Садржи колуну 12 у којој се евидентира застој поступка због медијације. Остали уписници који се односе на парнични поступак ову колону несадрже. Дакле унети колону у обрасце првостепених уписника и то уписника који се воде као обрасци 16, 16 а, 18 и обрасце другостепених уписника обрасци : 53, 54, 57.

Извештај о раду судије

Да би пратили и вредновали предмете које судија упућује и решава медијацијом потребно је изменити део пословника који се односи на састављање извештаја о раду судије. Тренутно извештај за судије не садржи податке о медијацији.

Потребно је додати рубрику:

- Број предмета успешно решених у поступку посредовања у решавању спорова по упиту судије
- Број предмета које је судија решио у поступку посредовања у решавању спорова.

Дакле евидентирали би се само они предмети које судија упути на медијацију и који се у медијацији успешно реше. Уколико се евидентирају сви предмети који које судија упути на медијацију, то би значило да се евидентирају сви предмети у којима судија на рочишту констатује да је стране уптио.

Уколико се учине ове допуне пословника које се односе на извештај о раду судије створила би се могућност да се рад судија који своје време посвећују медијацији на адекватан начин евидентира. Посебно питање представља начин вредновања рада судије који реши предмет у медијацији и вредновање упућивања предмета на медијацију. Са предлозима начина вредновања судија посебно ћемо Вам се обратити.

ИНИЦИЈАТИВА ЗА ИЗМЕНУ СУДСКОГ ПОСЛОВНИКА У ПОГЛЕДУ НАЧИНА ФОРМИРАЊА ВЕЋА НОВОИЗАБРАНИМ СУДИЈАМА.

Приликом сваког новог избора судије, независно да ли се први пут бира на судијску функцију или је реч о избору за судију неког вишег нивоа, нужно је формирање већа том судији. У протеклих две године извршен је избор већег броја судија у основним судовима. Такође, спровођени су и избори за судије у судовима виших инстанци.

Начин расподеле предмета међу судијама и формирање већа прописано је одредбама Судског пословника, а и Измењени јединствени програмом решавања старих предмета у Републици Србији за период 2016-2020 (Програм решавања старих предмета) садржи релевантне одредбе.

Примена одредби Судског пословника и Програма решавања старих предмета није једнообразна и ове одредбе се примењују на различите начине што новоизабране судије доводи у неравноправан положај.

У циљу анализе, превазилажења мањкавости различите праксе и налажења оптималног решења како би на најефикаснији начин функционисала новооснована судијска већа, Форум судија Србије спровео је анкету међу новоизабраним судијама. Судијама су постављана конкретна питања : да ли су новоизабраним судијама у њиховим судовима већа формирана на истоветан начин, да ли су новоизабране судије рачунате у број судија судског одељења приликом рачунања просека нерешених предмета у судском одељењу, да ли су приликом формирања већа њима додељен у рад просечан број нерешених предмета до 2 године, просечан број нерешених предмета преко 2 године, да ли је приликом формирања већа одступано од случајног одабира предмета предмета.

Судије су имале прилике и описно да објасне начин како су судови бирали предмете приликом формирања нових већа, а сви анкетирани су потврдно одговорили на питање да ли сматрају да неистоветно формирање већа новоизабраним судијама у судовима у Републици Србији доводи до стављања новоизабраних судија у неравноправан положај.

Анализа добијених одговора показала је да међу судовима постоји различита пракса формирања већа новоизабраним судијама, чак и међу судовима који припадају истом вишем суду што сматрамо неприхватљивим. Наиме, спроведена решења су од случајног избора (нпр. сваки шести предмет од нерешених предмета) до тога да су колеге из већ формираних већа бирали предмете који ће се касније распоређивати. У већини случајева је вођено рачуна да се не распоређују предмети старији од 5 година, али уочена су и необјашњива одступања у пар случајева. Такође, забележен је случај да су приликом

формирања већа додељени најстарији предмети у суду и у том случају приликом формирања већа није постојало никакво правило. На нивоу основних судова ова пракса постала је веома ретка али и даље присутна.

На нивоу основних судова различита је пракса у погледу старости предмета који су додељени новоизабраним судијама. У неким случајевима реч је о предметима старости до две године у неким је реч о предметима до пет година. Већа се претежно формирају једним делом од предмета старости две до пет година а једним делом из новог прилива. Однос предмета из новог прилива и предмета старости две до пет година се разликује у зависности од суда.

На нивоу виших судова пракса начина на који се формирају већа је такође неуједначена. Новоизабране судије виших судова преузимају већа колегиница или колега које су изабрани за судије апелационих судова или више не обављају судијску функцију, други начин је да се већа судија који више не поступају у том суду расподеле свим судијама равномерно а новоизабране судије добијају предмете расподелом од осталих колега или ново изабране судије добију у рад само предмете из новог прилива.

Независно о ком нивоу судова је реч оваква неуједначена пракса формирања већа новоизабраних судова доводи судије у неравноправан положај. Уколико судије добијају различиту структуру преднета у периоду у коме се вреднује њихов рад, њихов рад неће ни моћи да буде адекватно вреднован.

Напомињемо да је Судским пословником, и то чланом 49, ("Сл. гласник", бр. 110/2009, 70/2011, 19/2012, 89/2013, 96/2015, 104/2015, 113/2015 - испр., 39/2016, 56/2016 и 77/2016) прописана је расподела предмета, која треба да обезбеди на првом месту принцип случајног судије, као и подједнаку оптерећеност свих судија у суду. Па тако: *У циљу обезбеђивања подједнаке оптерећености свих судија у суду, новопримељени предмети се најпре разврставају по хитности, врсти поступка, односно правној области, а затим распоређују према астрономском рачунању времена пријема, методом случајног одређивања судије, у складу са утврђеним годишњим распоредом послова.*

Такође, Појединачим мерама из Измењеног јединственог програма решавања старих предмета у Републици Србији за период 2016-2020. године, које прописују да: *Расподелу предмета новоизабраним судијама треба вршити у складу са Судским пословником тако да новоизабране судије не добијају у рад старе предмете одузимањем предмета од других судија у суду или тако што ће се сви нераспоређени стари предмети доделити у рад новоизабраним судијама.*

Дакле, сматрамо да одредбе Судског пословника нису прецизне, односно нису довољне како би се на прави начин јединствено регулисало питање формирања нових већа

кроз расподелу предмета. Постојећа одредба Судског пословника због своје непотпуности и нејасноће оставља доста простора за различито тумачење и још важније начин формирања већа у пракси није јединствен. **Програмом решавања старих предмета прецизно је одређено да се стари предмети не додељују у рад новоизабраним.**

Одредба Јединственог програма решавања старих предмета да „новоизабране судије не добијају у рад старе предмете одузимањем предмета од других судија у суду или тако што ће се сви нераспоређени стари предмети доделити у рад новоизабраним судијама“ није решила до краја проблеме који су се јављали у пракси. У примени ове одредбе настао је проблем различитог тумачења одреднице „стари предмет“. Поред тога ова одредба се у пракси не примењује када се формира веће судије који се већ налази на судијској функцији и прелази из једне у другу материју у оквиру истог суда, у ком случају судије добијају и старе предмете одузимањем предмета од других судија.

Судски пословник познаје више група „старих“ предмета. Наиме, прописује да предмети који по датуму иницијалног акта трају преко две године представљају старе предмете, предмети који по датуму иницијалног акта трају преко пет година означавају се као „хитно – стари предмет“, док они који по датуму иницијалног акта трају преко десет година означавају се као „нарочито хитно – стари предмет“. У пракси различитим тумачењем одреднице „стари предмет“ новоизабраним судијама додељиване су у рад различите групе старих предмета. У појединим случајевима распоређени су у рад предмети старости до две године а негде су то били и предмети старости до пет година.

Неприхватљиво је да се приликом формирања новог већа врши расподела предмета а да се при том не води рачуна о структури предмета и њиховој старости, тако да се дешава да се формира ново веће чија структура не одговара просечној структури осталих већа, те да новоизабране судије, као и судије које су већ на функцији али су напредовали у виши суд или променили судећу материју, добију несразмерно велики број старих предмета.

Овако поступање је наметнула потребу да се нормативно Судским пословником коначно, на потпун и прецизан начин реши начин формирања већа и расподела предмета.

Прецизно регулисање овог врло важног питања ће спречити неравноправан положај новоизабраних судија у различитим судовима, као и у односу са другим колегама са дужим стажом у суду

Треба имати у виду да је одредбом члана 147 Устава Републике Србије прописано да мандат судији који је први пут изабран на судијску функцију траје три године, па би различита пракса формирање нових већа не би пружила праву слику ефикасности и квалитету рада колега који треба да буду касније изабрани за трајно обављање судијске

функције, као ни касније ради правилног оцењивања и напредовања најбољих кадрова у правосуђу.

Надамо се да разумете наше аргумента, па Вам стојимо на располагању за сва додатна појашњења и сигурни смо да ћемо остварити квалитетну сарадњу поводом овог питања.

РАСТЕРЕЋЕЊЕ СУДИЈА АДМИНИСТРАТИВНОГ ПОСЛА

Судски пословник садржи одредбе које за последици имају претерану оптерећеност судија административним пословима. У складу са Судским пословником наредбу „доставити поднесак тужиоца туженом“ у предмету може ставити само судија. Бројни су слични примери који показују колико су судије у фази припреме припремног рочишта и рочишта за главну расправу оптерећени непотребним административним радњама.

Растерећење судија административног посла не треба да представља просто пребацавање посла на референте и судијске помоћнике већ примену ИТ технологије која ће свима да олакша свакодневно поступање. Било каква измена у АВП није могућа без измене Судског пословника те из тог разлога неопходно учинити измену како би се омогућило да судиски помоћници и референти самостално обаљају одређене административне послове.

У појединим сегментима потребно је извршити прецизирање појединих одредби како би се избегла њихова неадекватна примена у пракси. Дobar пример је одредба члана 223 став 8 Судског пословника која гласи *Писарница самостално: 8) стара се да се судске таксе правилно наплате и предузима прописане мере у случајевима непоштовања обавезе плаћања*; У пракси за сваки налог, упозорење или опомену за плаћање такси предмет се износи судији и тражи се његова наредба у предмету иако би требало да одредба буде јасна.

Веома важно питање је питање наплате судских такси. Из перспективе судија који поступају пре свега у парничној, ванпарничној и извршној материји, предузимање радњи у поступку, односно радњи на утврђивању и наплати судских такси представља административан посао који непотребно оптерећује рад судија и одузима време. Са друге стране, овакав систем је неефикасан, односно стрепен наплативости судских такси није на потребном нивоу. Такође, не постоји јасна евиденција наплативости судских такси по судији, односно да ли су све судске таксе које по закону треба да буду, заиста и наплаћене. Постојећи систем не само да одузима време судијама већ, је поступање неуједначено, неефикасно и утиче на наплату судских такси.

Форум судија Србије предлаже да се у оквиру судских писарница, ангажују референти који би се бавили само овим питање. Потребно је утврдити да ли постоји у судовима запослених који би могли обављати ове послове, и размислити о могућности ангажовања додатних запослених. Ангажовање нових запослених се лако може економски оправдати. Ефикаснијом наплатом такси не само да би се оправдале зараде тих запослених већ би се повећао целокупан прилив средстава у буџет. Са друге стране растерећењем судија овог административног посла њима би се обезбедило додатно време да се посвете другим пословима. У складу са овим предлогом потребно је изменити и Судски пословник.

